

Z cizích revuí.

REVUE MILITAIRE FRANCAISE, č. 142—144, duben—červen 1933.

Gen. J. Brosse: La marche d'approche. Přiblížování. Ačkoliv byl přijat bez zvláštních protestů ve všech armádách, není tak jednoduchý ve svém provedení, ani ve svém principu. Co vše požadujeme od přiblížování? Jaké jsou jeho podmínky? Rychlý postup; býti s to v každé situaci bojovat; vystříhati se zbytečné únavy; co nejvíce zmenšiti zranitelnost vojsk na př. dělostř., leteckými bombami a zmenšiti jeho viditelnost; rychle vymanévrovati místní odpory; udržovati těsný styk se sousedními jednotkami; zabezpečiti pěchotě prvního sledu stálou podporu dělostřelectva; uchovati členění do hloubky; postupovati na široké frontě; umožniti dobré velení; zajistiti bezpečnost valným silám a jejich nejvýhodnější zásahnutí. Jest samozřejmé, že všechny tyto podmínky nemohou býti uskutečněny na jednom případě, to jest, že nebude potřeba vždy všem vyhověti. Konečně není ani teoretického příkladu, kde by se všem plně vyhovělo.

Autor se dále obírá jednotlivými podmínkami podrobněji. Všimněme si jen zvláštností při použití motorických dopravních prostředků. Pro úplné rozvinutí franc. divise autor předpokládá 3 až 5 hodin. K tomu nutno přidati ještě 1 hodinu pro zastřílení dělostřelectva. Tedy v celku až 6 hodin. Za tu dobu motorisované síly jsou s to uraziti přes sto km. Jsou-li v této vzdálenosti zjištěny, jest nesnadno stanovit, kam směřují; proto připouští jejich zjištění v menší vzdálenosti asi 40—50 km. Dříve než překonají tuto vzdálenost, může se p. divise s největší rychlostí rozvinouti a klásti odpor. Ovšem může se i počítati s jistým jejich zdržením zasazením SPO, nebude-li toto ihned smeteno mechanisovanými jednotkami. Rozkazování v tomto případě musí býti velmi jednoduché. — Ovšem této vzdálenosti není přízpůsoben letecký průzkum, jenž teprve na stupni armády a arm. sboru jest veden do vzdálenosti 50 km.

Přidělení útočné vozby předvojům. Do zahajovacích bojů armády přiděluje se útočná vozba tehdy, je-li ji velmi mnoho. Proto ani na předvoje nezůstane mnoho útočných vozů a budou přidělovány ve zvláštních případech. Při malé rychlosti ÚV, nutno pamatovati na ochranu dělostřelectvem. To bude působiti u předvojů obtíže. Jiná otázka jest při použití ÚV rychlé. O všem i zde autor pochybuje, zda jest výhodné poslati daleko dopředu tyto rychlé, ale slabé části ÚV.

Jak se chovati, má-li nepřítel ÚV. Nejúčinnější obrana, kromě použití vlastní ÚV, jest rozptýlení v terénu. Tak nemohou pancéřové automobily jednotce uškoditi, terénní vozy potom ztratí velkou část svých cílů. Protitankové zbraně nebudou míti takového vlivu, neboť jich bude nedostatek. Dělostřelectvo v pohybu jest velmi zranitelné. Konečně zranitelné jsou trény a služby. Proto p. divise jest proti ÚV ve velké nevýhodě. Autor neřeší tuto otázku do důsledků, ale navrhuje zavedení motorisovaných protitankových zbraní ve větší míře, než jest tomu dosud.

Konečnou fázi přiblížování posuzuje tak, že nesmí se zde jednati o rychlost, nýbrž vyvarovati se neúspěchu, jenž vždy přijde draho a dlouho se nedá napravit. Proto všechny prostředky p. divise musí býti pohotovy tak, aby se mohly použiti ihned a v naprostém souladu.

V dalším pojednává autor o rozdělení sil během přiblížování. Zvláštní pozornost věnuje úloze předvoje a jeho složení.

Cap. Mousset: De la bataille de la Marne à la course à la mer. (Pokračování.) Snaha o překřížení po bitvě na Marně v r. 1914 projevuje se u obou armád. Falkenhayn po převzetí vrchního velení něm. vojsk celou svoji snahu soustředil k zesílení severního křídla, aby nejen odolal Francouzům, nýbrž hledal zde rozhodnutí. Shromáždí 6. armádu v síle 5 arm. sborů a dvou jezd. div. u St. Quentin. Výsledek

bitva v Pikardii této 6. armády proti 2. franc. armádě a prodloužení křídla o 50 km na sever.

Současně s touto křídelní operací byl koncem září podniknut všeobecný útok na frontě od řeky Oise až po Verdun. Cílem tohoto útoku bylo upoutati franc. síly a zabrániti jejich převozu na levé křídlo. Výsledek se nedostavil, jednotky byly dále převáženy, jediné bylo dosaženo úspěchu jižně od Verdunu, kde byl dobyt St. Mihiel a překročena Meusa.

V této době gen. Joffre připravoval využití vítězství na Marně a pokračoval v obchvatu německého pravého křídla. Postupně zesiloval 6. armádu silami ze svého pravého křídla; tak soustřeďoval nové jednotky, z nichž byla později utvořena 2. franc. armáda. 18. září 1914 bylo převezeno velitelství této armády do Pikardie, kde převzalo část sil 6. armády a nové příchozí jednotky s úkolem postoupiti do pravého boku Němců, ve všeob. směru na St. Quentin. Výsledek byl srážka v Pikardii s něm. 6. armádou, jak výše uvedeno. Celkem měla tato armáda 4 arm. sbory a 4 jezd. divise, což jest velmi málo na úlohu, jež jí byla přidělena. Byla slabší něm. 6. armády. Proto její pronikání skončilo ihned po srážce s Němci. Ani anglická pomoc obsazením Dunkerque a Calais nemohla posílit tyto poměrně slabé síly. Posily k této armádě docházely jen postupně. V dalším popisuje autor vývoj boje 2. franc. armády gen. Castelnau a kritizuje vedení této operace nejen se strany velení této armády, ale i se strany vrchního velitele. (Příště dále.)

Pplk. Larcher: *Données statistiques concernant la guerre 1914—1918.* (Dokončení.) Statistická data ohledně významných událostí a počtů všeho druhu světové války jsou dokončena několika tabulkami a to: ztráty (všeobecně) čtyřspolku, rozdělené na jednotlivé státy a válečné roky; počet mobilisovaných a úhrnné ztráty (všeobecně) všech válečných států ve světové válce; ztráty tonáže lodní v podmořské válce a počet podmořských člunů německých ve službě válečné a počet nově postavených během každého měsíce války. Poslední tabulka jest velmi zajímavá a zaznamenává chronologicky veškeré důležité operace všech armád a na všech bojištích, jakož i přibližnou délku jejich trvání.

Georges Gay: *Le 15 août 1914 sur la Meuse: le combat de Dinant.* Historický příklad boje na předmostí, potom obrany řeky Meuse u Dinant, provedený franc. 143. p. plukem 15. srpna 1914.

Pplk. L. Blaison: *Un passage de vive force du Rhin français en 1848* (Dokončení). Politická studie činnosti „Mladé Evropy“ v roce 1848 na Rýně. Činnost a soustředění socialistické legie francouzské a německé v okolí štrasburgu vyvolalo vojenská protipatření Jihoněmeckého spolku států. Koncem dubna 1848 přešly legie přes Rýn, svedly bitvu u Nieder-Dossenbachu. Bitva byla neúspěšná.

Gen. Inostrancev: *La première poussée allemande sur Varsovie.* Po provedené porážce rakouských armád v srpnu 1914 bylo na německém vrchním velení odlehčiti ruskému tlaku a současně krýti Slezsko. Němci mezitím skončili pronásledování ruské 1. a 2. armády a mohli uvolnit větší část těchto sil. Ve Východních Prusích bylo ponecháno jen 5 pěších a 1 jezd. divise, mimo jednotky teritoriální a vše ostatní bylo dopraveno do Slezska, kde utvořena nová 9. armáda pod velením gen. Hindenburga. Celá 9. něm. armáda byla umístěna na severním křídle rakouských armád. Řízena byla proti severnímu křídlu ruských armád bojujících v Haliči a jižním Polsku. Postup Němců a Rakušanů v Polsku narážel na velké překážky terénní, neboť ničení bylo zde dobře provedeno, zvláště na železnicích. Tato situace vynutila si přidělení německé 9. armádě množství vozatajských kolon rakouských, rekvirovaných v Haliči. Operace byla zahájena 30. září 1914.

Velení ruské, dostavši včas patřičné zprávy o převážení něm. armády a o pravděpodobném směru jejího útoku, provedlo protiakci. 1. a 10. armáda zabezpečovaly

Polsko proti německým silám z Prus. 2. armáda — doplněna, soustředí se kolem Varšavy a podnikne útok do severního křídla postupujících Němců. 4. a 9. armáda přejde na severní břeh Visly a bude útočiti na 9. něm. a 1. rak. armádu čelně. Ostatní ruské síly zůstanou v Haliči v boji proti Rakušanům. Přeskupení ruských vojsk bylo provedeno počínaje 1. říjnem. Dodatečně bylo nařizováno, aby ruská 5. armáda přešla v Haliči do zálohy a odtáhla na sever, aby mohla býti použita na levém břehu Visly.

Autor provádí kritiku tohoto přeskupení sil do viselského oblouku a uvádí: Ruské velení velmi pružně reagovalo na operace německo-rakouské. Při počátku těchto operací byl již plán Hindenburga odsouzen k neúspěchu, neboť měl na levém břehu Visly dvě armády, kdežto Rusové soustředili v čase mnohem kratším čtyři armády, kromě toho měli velkou výhodu daleko větší šířky fronty počáteční operace a překřídlovali německé severní křídlo.

Gen. Loizeau: *La manœuvre défensive*. Dlouhé období stabilisace dalo vyniknouti síle obrany. Byly stanoveny zásady pro vedení obranného boje. Jsou uvedeny: vytvořiti v prvním sledu řadu pevných bodů s úkolem obrany na místě; za touto linií jest třeba vybudovati jiné postavení, předem obsazené, na něž by ustoupily jednotky prvního sledu; kromě toho nutno míti silné zálohy, které by byly zasazeny do bitvy. Velitelství pak musí znáti přednosti a nevýhody defensivy právě tak dobře jako ofensivy. Obrana musí vždy spočívat na úspoře sil a má k ní býti přístupováno jen tehdy, když můžeme velmi výhodně využití všech výhod terénu. Dále obrana v pohybné válce nebude mít klasické formy obrany stabilní fronty a bude vyžadovati pružnějšího provedení. Šířka fronty v obraně jest sledována v duchu francouzských předpisů; jest rozeznávána obrana trvalá a obrana dočasná. Této různé obraně jest přizpůsobena šířka obranné fronty. Zvláštní část jest věnována obraně na široké frontě. (Příště dále.)

Plk. Pugins: 1815—1914. V článku jest zachycen politický vývoj Francie a vliv této politiky na armádu. Poněvadž tyto politické události byly velmi pestré zvláště v první polovině 19. století, nemohly zůstat bez špatného vlivu na strukturu armády. Velký vliv na armádu měly akce v Africe. Autor věnuje významným generálům z afrického bojiště zvláštní pozornost. — Zásahu francouzské armády v Itálii je věnována zvláštní stať, kde jest podrobena kritice činnost Napoleona III. a velících generálů a provedeno srovnání s jejich činností v roce 1870.

Období před rokem 1870 jest uvedeno srovnáním práce v armádě pruské a francouzské a uznána přednost činnosti v pruském vojsku. Francouzská armáda, která byla před tím vítězná v mnoha bitvách, věnovala se více této slávě než práci. Odkaz každé armádě má býti „pracovitost“, jak řekl římský císař Septimus Severus svým legiím.

Plk. Bernis: *Essai sur le renseignement à la guerre*. Pojednává o výkonnosti zpravodajské služby na počátku války 1914 ve Francii. (Příště dále.)

Plk. gšt. Vejmelka.

THE ARMY QUARTERLY. Vol. XXIV. No. 1, April 1932.

Verdun: Falkenhayn's Strategy.

Článek se opírá hlavně o dílo Hermannu Vondta — „Verdun“, které vyšlo v Německu. Autor článku (jméno neuvedeno) se zabývá otázkou, jak vznikla myšlenka verdunské ofensivy a čím se vysvětluje její neúspěch.

„Germany and Disarmement“ (Leut.-General a. D. Taysen).

Autor článku, německý generál, snaží se dokázati nemožnost situace vzniklé po světové válce, v níž Německo bylo zbaveno přirozeného práva každého svobodného státu — práva ochrany své bezpečnosti.

Německo — praví autor — splnilo povinnosti, jež na sebe vzalo versailleským mírem, je odzbrojeno, jeho armáda je bez letectva, bez těžkého dělostřelectva, tanků,

není nebezpečím pro sousedy. Více než to: nemůže se považovati za moderní armádu. Ale za odzbrojením Německa mělo následovati odzbrojení všeobecné. Spravedlnost žádá, aby tato podmínka byla splněna, nebo aby Německu bylo přiznáno právo mít armádu, odpovídající moderním požadavkům. Děj se co děj, je třeba dáti přednost prvním řešení.

Celkem nepřináší článek gen. Taysena nic nového. Nicméně zasluhuje pozornosti, že článek byl uveřejněn ve velkém anglickém vojenském časopise.

„The Future of Infantry“ (Nevet-Colonel Majendie).

Článek je věnován neobyčejně důležité otázce: zaslepení mechanisací a technikou přivedlo mnohé odborníky k názoru, že pěchota ztratila svůj význam a proměnila se ve zbraň podružnou. Autor kategoricky zamítá tento názor. Pěchota jako dříve zůstala jedinou zbraní, schopnou jednati v jakýchkoli poměrech, v každém terénu ve dne i v noci. Mechanisovanými druhy zbraní ji nahraditi nelze. Mechanisace armády je problém složitý a obtížný. Je nebezpečné dáti se jím zaslepit. Není ještě ani zdaleka po všech stránkách uspokojivě rozřešen.

Je-li však pěchota jako dříve povolána i v budoucích válkách k tomu, aby měla rozhodující úlohu, je třeba obrátiti pozornost k vytvoření takové pěchoty, která by oyla schopna splniti ty úkoly, které jí připadají. Nynější pěšák, přetížený výzbrojí, výstrojem, pomalu se pohybující, málo schopný běhu, překonávání překážek, je málo způsobilý k požadavkům, které naň klade moderní způsob boje.

Nutno utvořit skutečně lehkou pěchotu. Za tím účelem je za prvé nezbytné ulehčiti pěšákovi, dáti mu vhodný výstroj a vhodnou výzbroj. Za druhé je nezbytné náležitý výcvik a training (zvláštní pozornost třeba věnovati nočnímu boji).

Složitá je i otázka palby pěchoty. Pohyblivost i mohutnost palby jsou požadavky navzájem si odporující. Moderní pěchota, přetížená různými zbraněmi (těžké kulomety a p.), je velmi silná v obraně, ale tytéž palebné prostředky váží jí ruce v útoku. „Modernisovaná pěchota bude mít za hlavní zbraň pušku s bodákem“. Střelné stroje budou určeny k tomu, aby daly doprovodnou palbu. Autor podává schema organisace takové „modernisované“ pěchoty a navrhuje vytvoření dvou jejích typů: lehkého z harcovníků lehce vystrojených, ozbrojených puškou, s minimálním množstvím samočinných zbraní (lehkých kulometů) a těžkého, hojně vybaveného palebnými prostředky.

Vzhledem k anglické organisaci stanoví autor poměr obou typů pěchoty tak, že na tři „lehké“ prapory přijde jeden prapor „těžký“, což tvoří dohromady jednu brigádu.

Srovnává se dnešní a navrhovanou organisaci, ukazuje autor, že se palebná mohutnost „moderní“ pěchoty celkem zmenší. To se však vyvážá jinými výhodami: zvýšením pohyblivosti a aktivity.

„The Greater and the Less“: A Training Problem. („Tempora mutantur“.)

Autor zkoumá otázku, mající zvláštní význam pro anglickou armádu, ale zajímající i armády jiných států. Otázka je formulována takto: K jaké válce je třeba vojsko vycvičiti, k malé nebo velké? Soudí, že se všeobecně uznává, že při výcviku armády nutno vzíti v úvahu válku s velkým evropským státem.

Je však třeba pomyslet, že v blízké budoucnosti je evropská válka málo pravděpodobná (zde má autor zřejmě na mysli malou pravděpodobnost účasti Anglie v této válce). Na druhé straně v době od skončení světové války neuplynul ani jediný rok, v němž by anglická vojska musila zasáhnouti do „malých“ válek (autor podává za tu dobu seznam 30 takových malých válek, výprav, udušení povstání, hlavně v Asii). Francie, Itálie a Turecko rovněž vedly takové války.

*) Pseudonym autorův.

Autor soudí, že nutno počítati s takovým stavem věcí (ale nespouštěti se zřetele možnost „velké“ války) a věnovati prazvláštní pozornost výcviku vojsk pro nejpravděpodobnější případ války „malé“.

„Some administrative Problems Within a Division“ (Colonel Badcock).

Ve svém krátkém článku všímá si autor otázky činnosti týlových zařízení divise během postupu a přibližování, pak v ostatních fázích operací.

„The Economies of War“ (Major Caillard).

Autor ukazuje na nezbytnost studia hospodářské stránky války nejen pro politiky a národohospodáře, ale i pro důstojníky. Neznalost v tomto oboru znemožňuje pochopiti smysl jevů. V článku se podává nástin otázek, při čemž se — ovšem jen v hrubých rysech — uvažuje jak o hospodářské přípravě k válce, tak i o hospodářství za války (problém výroby, rozdělování, financí a p.). V. Černovín. (Příště dále.)

Literární přehled.

Průvodců po bojištích a vojenských památkách československé republiky vyšel právě sešit 5. Pevnost Josefov, napsali dr. Iv. Honl a dr. Em. Poche, a sešit 6. Švédský tábor v Brandýse n. L. a v St. Boleslavi, napsal Fr. Zuman.

Knižka o pevnosti Josefově seznamuje nás se založením a dějinami pevnosti Josefova, oceňuje pevnost po stránce fortifikační a architektonické, připojuje návod k prohlídce města a upozorňuje na vojenské památky. S hlediska anthropogeografického, zeměpisu člověka, je zajímavý nejen vznik pevnosti umělým zásahem do přirozeného vývoje krajiny, ale i ta okolnost, že pevnost jako taková nepřetržovala dobu pouhého jednoho sta let a změnila se v prosté město. Knižka doprovázena je mapkou v měř. 1:75.000 (jež má zakresleny i koncové body známé základny triangulačního měření), a připojuje vhodně také seznam nejdůležitější literatury o Josefově.

Knižka o švédském táboře v Brandýse n. L. a v St. Boleslavi upozorňuje nás na zajímavou vojenskou památku z dob třicetileté války, kdy v l. 1639 a 1640 zařídil švédský maršál hr. Baner opevněný tábor na důležitém přechodu Labe. O poloze a vzhledu tábora jsme dobře poučení ze soudobého plánu voj. inž. K. Capiho. Autor knižky konfrontuje tento plán se skutečnými zbytky tohoto tábora, podnes zachovanými, a dle toho pokusil se i rekonstruovati tuto kdysi mohutnou stavbu, a po jejích zbytcích nás provádí. Knižka ozdobena je jako všechny předchozí, příloženou mapkou, vysvětlující situací, zde v měř. 1:50.000 (zvětš. výsek z naší spec.

mapy) a krom toho i zdařilou reprodukci plánu Capiho. — Obě knižky řadí se pěkně do serie průvodců předchozích svou vkusnou a praktickou úpravou a stručností, jež není na úkor obsažnosti. Čk.

Rakouské operace r. 1915 v úředním historickém díle.

„Oesterreich - Ungarns letzter Krieg 1914—1918“, svazky II. a III., vydal Válečný archiv rakouského spolkového ministerstva vojenství 1931/32 za vedení ředitele dra Edmunda Glaise-Horstenaua, stran 814 a 624, celkem se 70 přílohami a 56 náčrtů.

Ve světové válce mělo Rakousko-Uhersko se stanoviska strategického velmi výhodné postavení mezi spojenci. Převaha Dohody nad ústředními mocnostmi nemohla se nikde vyjádřit proto, poněvadž neměla možnost operovat s těžištěm sil na vnějších liniích. Rusko nemohlo do Francie převézt svůj nadbytek mužstva a Anglie s Francií mu nemohly dodat v dostatečné míře materiál. Severní komunikaci Ruska k západu střežilo Německo na Baltu a jižní Turecko. Na severu stálo Německo pevně; tam se průlom nemohl zdařit. Hůře bylo na jihu, kde s Tureckem s počátku nebylo spojení a kde mezi Německem a Tureckem stálo Rakousko. Tepnu Berlín—Bagdad ohrožovalo s východu Rusko; proto musilo být toto Rusko sraženo k zemi. Na této tepně stálo jako překážka ještě Srbsko; i to musilo být odklizeno. Základní strategický problém Německa byl zároveň otázkou rakouského operativního úspěchu.

Na jaře 1915 snaží se Dohoda zříditi jižní spojení s Ruskem tureckými průlivy. Angličané jdou na Dardanely a Rusové mají připravena vojska v Oděse k dopravě pod Cařihrad, ale při tom stojí na hřebenech Karpat.

Ofensiva proti východu vytlačí Rusy z Karpat a přinutí je spotřebovatí zálohy. Nato se přikročí k ofensivě proti Srbsku, aby se získalo spojení s Tureckem. To byly operační problémy vyplývající ze strategické naléhavosti. Poněvadž Rakousko samo nestačilo ani na zdolání Ruska, ani na dobytí Srbska, musilo tyto operace řešit a vést Německo. Rakousku vznikla zatím ovšem ještě jedna fronta, která neměla prozatím pro Německo strategické důležitosti, a to byla italská. Itálie neohrožovala spojení Německa s Balkánem, neměla ani v úmyslu Německo dráždit, poněvadž s ním s počátku nebyla ve válečném stavu.

Rok 1915 byl zasvěcen operacím zajišťujícím tepnu Berlín—Bagdad. Tyto operace znamenaly pro Rakousko ohromný zisk politický, kdyby je bývalo mohlo samo ořídit. Ale Německo nemělo v úmyslu Rakousku nějak příliš politicky pomáhat.

Generál Conrad v gorlické operaci musil se podřizovat Němcům. Když šlo o tažení proti Srbsku, těžce bojuje o to, aby tu měl velení. Vyšel však na prázdno, poněvadž se proti tomu staví také noví spojenci Bulhaři. Nevěří prostě v jeho umění. Tedy útok proti Srbsku vedou také Němci a rakouská 3. armáda tu jen přihluje. Ale Conrad chce mít také svůj úspěch a tu myslí na Itálii. Nemá k tomu však dostatek vlastních sil a proto žádá o ně Falkenhayna. Ten odmítá, poněvadž italské valčíště pokládá za druhořadé. Conrad tvrdí, že válka se může na italském poli rozhodnout. Ale při tom zapomíná, že i kdyby to byla pravda objektivní, nikdy to nebude pravda německá. Jak jen si mohl myslit, že Německo připustí, aby se válka rozhodla tam, kde nemá velení a kde není německé fronty a německých nepřátel? Falkenhayn viděl rozhodnutí jen na západě.

Boj o operativní myšlenky, z nichž každá měla partikulární politické pozadí, to je problém válčení ústředních mocností v r. 1915. Výsledek je vojenské ovládnutí Rakouska Německem, nebo lépe, naprostá vojenská závislost Rakouska na Německu. Conrad tuto závislost těžce nese, ale není vyhnutí. Na Balkáně se usazují v r. 1915 Němci, aniž mají chuť uskutečnití rakouský sen: Vídeň—Solun.

V prvním svazku historického díla rakouského válečného archivu byly pro-

brány události v r. 1914. Druhý díl začíná operacemi u Limanova—Lapanova a končí dobytím Brest-Litovska. První část tohoto svazku nám podává stručný přehled vojenské situace na počátku roku 1915. Následuje vyličení zimních operací v Karpatech do dubna 1915. V další kapitole je studován přechod rakouských operací ze dvou valčíšť (ruského a srbského) na tři (italské). Dovidáme se, jak vznikl plán průlomu u Gorlice. Pak následuje vyličení operací na ruském valčíšti až do června 1915. Popis přechází na valčíště italské, kde jsou probírány události do června, a pak pokračuje výkladem o postupu protiruské ofensivy na Brest-Litovsk. Poslední strany jsou věnovány italské frontě, první bitvě na Soči; končí srpnem 1915.

Třetí svazek rakouského archivního díla je o něco kratší druhého. Jde tu také vlastně jen o vyličení toho, co se událo v posledních čtyřech měsících r. 1915. V srpnu se připravuje společná ofensiva německo-rakouská proti Srbsku. O tom nám vypráví první kapitola třetího svazku. V druhé kapitole je líčeno podzimní tažení v Haliči a na Volyni, které v září vyvrcholuje prudkými ruskými protiútoky a dosahuje tak kulminačního bodu. Třetí kapitola podává tažení proti Srbsku a čtvrtá rakousko-italské podzimní boje. V páté kapitole seznamujeme se s boji na ruské frontě z pozdního podzimu, kdy Rusové strhují na sebe iniciativu. Poslední kapitola podává závěr o operacích Rakouska v r. 1915, plány obou stran pro r. 1916 a příčiny rozporů mezi Conradem a Falkenhaynem.

Rakouské úřední dílo o poslední válce, pokud jde o pracovní metodu, přibližuje se německému Reichsarchivu. Nedoplňuje líčení celými dokumenty, jako na příklad dílo francouzské nebo srbské. Historik zřídka může býti pedagogem a propagátorem. Jde mu jen a jen o pravdu, která často bývá nepříjemná a smutná. Jen pravda ve skutečnosti učí. Nedostatkem úředních děl historických a hlavně stavovských, jako jsou válečné dějiny, je právě to, že chtějí být příliš pedagogickými a propagandními, že se snaží vyhledávat v minulosti jen dobré a slavné, neobyčejné. Tím dílo získává na pathosu, ale ztrácí na praktické užitečnosti. Hlavně německé úřední dílo o světové válce se snaží vykovati z vyšších veliteli znamenité, ale za to často podává situaci příliš shovívavě a optimisticky. Jestliže německému dílu stále táne na mysli světová situace třeba vojensky přiblího-

vaná, v rakouském dile příliš se myslí, abychom tak řekli, podunajský. Největší důraz se tu klade na stránku operativní a na vyličení bojů a manévřů. Pro toho, kdo jde jen a jen za operacemi, je rakouské dílo bohatou studnicí informativní, ale právě to, že není doprovázeno úplnými dokumenty, znemožňuje dokonale objektivní analýzu jednotlivých tažení a operací.

Předností rakouského díla o poslední válce je jeho bohatá náčrtová a mapová část, kterou převyšuje práci německou. Obdiv zaslouží také bystré tempo, ve kterém se vydávají za sebou jednotlivé svazky rakouského úředního díla o poslední válce. Při tom ovšem to není nijak na úkor úrovně a hodnoty.

Zajímavá jsou na příklad data o stavu rakouské branné moci na rozhraní r. 1914 až 1915. Rakousko vyslalo s počátku do pole 1½ milionu mužů a během prvních 4 měsíců války doplnilo armádu dalšími 800 tisíci, ale na konci r. 1914 má v poli jen 680 tisíc proti Rusku a 250 tisíc proti Srbsku. Přišlo vlastně o celou polní armádu, se kterou začalo válku. Důstojnický sbor se zmenšil za ty 4 měsíce o 50%. Čteme tu, že „zvlášť se cítilo, že štábní důstojníci byli přestárlí a tím většinou málo schopní snášeti válečné útrapy“. Už v r. 1914 musilo sáhnout na železnou zálohu 800 děl, poněvadž mělo velké ztráty materiálu.

Jak malými psychology byli ti, co vedli tehdy rakouskou armádu, svědčí líčení sporů rakouského velení s politickým o zavedení vojenské diktatury v Čechách a v Chorvatsku.

Nejzajímavější otázkou, která stále a stále v obou svazcích, věnovaných r. 1915 nás zasáhá, je spolupráce velení rakouského s německým nebo lépe rozporů těchto velení. Conrad se s Falkenhaynem nesnesl, měl i s Hindenburgem v r. 1914 těžké rozpory.

Rakouská armáda měla velmi vzdělaný důstojnický sbor po stránce odborné, velmi vyspělý generální štáb, ale chyběl tu kolektivní smel s vojákem. Armáda v r. 1914 selhává proti Srbsku a od Rusů je tak důkladně protřepána, že jen zásahnutí 9. německé armády ji zachraňuje před zkázou. Tato pasivita opakuje se celý rok 1915. Rakouská armáda v tomto roce nepřipravovala, ani neprovedla žádnou samostatnou větší operaci. Její velitel (skutečný, ne titulární) jiskřil důmyslnými nápady, dělal diplomatické návrhy (získání Rumunska, dohoda se Srbskem a Ruskem atd.), ale nakonec žádnou akci sám neřídil. Gorlickou operaci stejně jako srbskou vedli Němci. Aktivita rakouského náčelníka hlavního štábu ne-

hočila se do rakouských poměrů, ale ani v Německu by nebyla přinesla ovoce. Conradovi byla zcela cizí zásada ekonomie sil. Byl to neobyčejně marnotratný vojevůdce, kterému se nechtělo upřít dobré nápady, ale které bylo lze uskutečnit jen za určitých podmínek. Conrad se podobal člověku, který věří příliš nekriticky ve svou hvězdu a který je přesvědčen, že silnější přítel ho musí vytáhnouti z každé nehody, do které se dostal vlastní vinou.

Trvá na př. na úplném pokoření Srbska. Oba spojenci Rakousko a Německo se při tom zavázali, že každý k této akci dodá 6 divisi. Conrad, poněvadž útok vychází z rakouského území a míří proti rakouskému nepříteli a do rakouské zájmové sféry, žádá, aby mohl vést operace proti Srbsku. Při tom těsně před jejich zahájením je nucen vzít z jihu dvě divise, aby ucpal mezery, vzniklé ruskou podzemní protiofensivou. Místo těchto divisi dávají sem Němci své části, takže tažení proti Srbsku ukazuje poměr sil rakouských k německým 4:8. Při tom Conrad chce, aby mu Němci pomohli okupovati Albánii a vyhnati dohodové vojsko ze Soluně, která byla podobným cílem rakouské balkánské politiky, jako byl pro Němce Cařihrad.

Výhodná spojenecká poloha, o které jsme se s počátku zmínili, na konci r. 1915, vrátila Rakusanům Halič a zbavila je na jihu Srbska. Ale bylo tím pomoheno? Rusů na východním valčíšti nebylo a místo srbské armády objevuje se na Balkáně spojenecká, která je nakonec silnější srbské. Prostory, které se zde za vedení Falkenhayna získaly, neměly strategický význam ve smyslu rakouském. Vidni nejbližší byla přece jen italská armáda, které se nabízely staré Napoleonovy cesty. O porážku této armády jde vlastně spor mezi Conradem a Falkenhaynem, který nemá zájem na tom, aby Rakousko mluvilo o svých vítězstvích, kterých by nikdy bez německé pomoci nedosáhlo. Conrad chtěl nakonec také mít své tažení, kde by sám byl hospodářem. Proto, když mu Falkenhayn pomoc odmítl, zcela potichu připravuje na rok 1916 výpad z jižních Tyrol do Sedmi Obcí. A Falkenhayn se také se svými plány svému spojenci nesvěřuje a připravuje útok na Verdun.

Conradovo vojenské sebevědomí nebylo uměrné prostředkům a možnostem. Jeho spory s Falkenhaynem vždy končily kompromisem, ve kterém platilo německé nadzírání. Falkenhayn dbal pečlivě, aby rakouské vojenské sebevědomí i politické mnoho nerostlo. Měl k tomu důležité příčiny. Lidé, kteří stáli v čele rakouské

armády a rakouské politiky, trpěli zvláštní ješitnosti, která měla hluboké historické kořeny. Před padesáti lety Rakousko bylo ve střední Evropě vedoucí velmocí. Prusko je zbavilo politického vlivu nad Německem i Itálií, ponechávajíc mu tak na 50% Balkán. Za války Rakousko hrálo jen podřadnější roli. Toto politické ochromení Rakouska uspišila také jeho naprostá vojenská nemohoucnost, která měla ovšem své kořeny v nesprávné vnitřní politice. To, že rakouský císař nechtěl přistoupiti na zřízení vojenské diktatury v Čechách a v Chorvatsku, konečnou katastrofu vlastně oddalovalo; strategicky to bylo rozumné. Jen válka s Itálií měla určité kladné hodnoty, poněvadž se zde tyrolští Němci a Jihoslované stavěli proti vetřelci opravdu vážně.

Slabost rakouské armády podobně jako ruské se objevovala v obraně, která měla u zdravé armády umožňovat úsporu sil. Na západě útočník, Němec nebo Francouz, mívá větší ztráty než obránce. U Rakůžanů a Rusů to bylo naopak, poněvadž za obrany měli vždy největší

ztráty na zajatých. Pokud Rusové ustupovali, rakouská armáda se držela pohromadě, ale jak na podzim r. 1915 začali Rusové s protiútoky, rakouské ztráty na zajatcích jsou znovu ohromné. Kvalita armády za války se projevuje poměrem počtu zajatců k počtu padlých.

Pokud jde o způsob podání, je rakouské dílo válečného archivu mnohem přístupnější než dílo německé. Nečerpá jen z pramenů, nýbrž také ze současné historické literatury. Tón je klidný, řekli bychom videňsky přívětivý. Kdyby se však šlo i v operačních otázkách hlouběji a studovaly se také ve smyslu Clausewitzových zásad morální dynamiky, mnohé by tu bylo ještě zajímavější a poučnější.

Válečná historie je stále ještě podávána metodou Moltka staršího, kterou bychom nazvali výchovně a materiálně operativní. Nové směry v historickém bádání, které už Clausewitz předpovídal a které bychom nazvaly politicko-sociologickými, čekají ještě na své uplatnění. Em-Mo.

Různé zprávy.

Změny v armádním ústředí v Itálii. Mimo soustředění ministerstva války, námornictva a letectva v rukou předsedy vlády Mussoliniho (6. listopadu 1933) byla reorganizována vojenská rada a zřízeny inspektoráty jednotlivých zbraní.

Vojenská rada je v míru poradním orgánem ministra války; ve válce přestává její činnost. Jejími členy jsou: náčelník hlavního štábu, 4 armádní, 1 sborový a 2 divísní generálové. Důstojníci letectva a válečného loďstva mohou býti přizváni k jejímu zasedání.

Dále byly zřízeny inspektoráty, a to: generální inspektorát pěchoty, inspektorát dělostřelectva, rychlých vojsk, alpských jednotek a ženijního vojska. Inspektorem pěchoty je armádní generál, dělostřelectva a ženijního vojska sborový nebo divísní generál; ostatní inspektori jsou divísní generálové.

Inspektori — především pěchotní — jsou poradními orgány ministra a náčelníka hlavního štábu. Podávají návrhy o organizaci, o školství a výcviku, o mobilizaci, výzbroji a výstroji své zbraně. Jsou

předsedy zkušebních komisí pro materiál a spolupracují na předpisech. Sledují výcvik své zbraně, aniž zasahují do působnosti vyšších velitelství. Jsou oprávněni k přehlídkám škol a útvarů a studují pokroky v cizině. Korespondují přímo s veliteli sborů a škol. Inspektorům dělostřelectva a ženijního vojska jsou podřízeny orgány služeb jejich zbraní. Funkce generálního inspektora pěchoty je nadřaděna ostatním inspektorátům.

V rámci fašistické milice působí generální inspektorát zápolní protiletadlové obrany, jemuž podléhají 4 skupiny a 14 legií. (Rysky — IX.—XI. 1933.)

Stejnokrojové změny v italské armádě. V listopadu 1933 bylo vydáno nařízení o některých změnách v stejnokrojích. Barva polních uniforem důstojníků a mužstva zůstává bez změny, bluzy však mají otevřeně límce. Dosavadní čepice pěchoty je nahrazena čepicí anglického střihu. Hodnostní odznaky zůstávají na rukávech. Společenský stejnokroj důstojníků je černý s barevnými límcí, manžetami a lampasy; povinné se nosí jen při slavnostních příležitostech. (Mjr. Rysky.)